

Рецензия

от
доц. д-р Моника Попова
относно
дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор” научно направление
„8.2 „Изобразително изкуство”
на

Руслан Георгиев Лозев

на тема:
„Идеи, материали и процеси в съвременното изкуство
и дизайн в България”
с
научен ръководител: проф. д-р Борис Кирилов Сергинов

Департамент „Дизайн”
Докторска програма „Дизайн”
НБУ

София 2020 г.

Руслан Лозев завършва бакалавърска степен „ Интериорен дизайн“. През 2014г. завършва магистратура „Пространствен дизайн“ и е отчислен като докторант през 2018г. Той е щатен преподавател на НБУ и художник на свободна практика.

Руслан Лозев е със завидна творческа автобиография, като неговите професионални и творчески приоритети, са предимно в областта на пространствения и графичен дизайн.

Темата на дисертационния му труд: „Идеи, материали и процеси в съвременното изкуство и дизайн в България” е за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, с научно направление 8.2 „Изобразително изкуство”, с научен ръководител проф. д-р Борис Сергинов, е с общ обем 161 стр., като 121 стр. от тях са същинска текстова част; библиография + списък с илюстрации- 14 стр.; 26 стр. – приложение с илюстративен материал, както и 28 стр.- автореферат.

Съдържа: увод, шест глави, заключение, библиография, приложения и научни приноси.

В уводната част, докторанта разглежда: предмет и обект на изследването, цели и задачи, както и методология на проучването.

В тази въвеждаща част, Лозев конкретизира посоки и методология на изследване, които разглежда обстойно в същинската част, като постоянно заявява определящата връзка на съвременното изкуство с дизайна. Тази връзка създава едно концептуално поведение в облика на дизайна въобще в световната практика и представя българския дизайн като нейна рефлексия.

Докторантът убедително анализира българския дизайн- като индивидуално проявление, създадено на територията на НБУ / провокирано от проф. д-р Борис Сергинов/, в процеса на преподаване и създаване на една различна силуетна линия на дизайна, която го определя като алтернативен, съпротивителен, рефлексивен, спекулативен, но и като нова практика в съдържанието на съвременния дизайн.

След задълбочено проучване и тълкуван е установен „критичен завои“ в осмислянето на дизайна, и определянето му, като най-актуална тема в дискурса, особено толерирана от академичната общност по света, както и в НБУ.

Всичко създадено от студентите и преподавателите под ръководството на проф. Сергинов е в посока откъсване и разрушаване на остарелите практики и поведения въобще в дизайна, както и в методите на преподаване, като тези критични практики трябва акумулират потенциал и да разширяват философията на дизайна отвъд всичко познато.

В глава I-ва – „Критични практики в дизайна“, Руслан Лозев ни въвежда в същинските практики, но изяснява че връзката между дизайна и критиката се оказва двусмислена и проблематична:

„Дизайнът може да изгради социални граници, ценности и норми, залегнали в нашата материална култура и отговаря както за тяхната проява, така и за затъмнението им.“

В тази част Руслан Лозев много убедително цитира световни автори, слага рамки и вкарва светлина в изясняване на облика и проявленията на критичния дизайн; стратегии за ефективност, както и ограничения в посока дизайна да бъде една от мерните единици за анализиране на съвременното и концептуално изкуство.

В глава II-ра, Лозев изследва критичната дизайнерска практика и нейното тълкуване, чрез самото практикуване.

Той изяснява многопосочната ангажираност на съвременния дизайн, която го прави труден за тълкуване и разбиране, както от анализатори, така и от потребители. Тази критична дизайн култура надхвърля институциите на дизайна; създава един общ фон на базата на който може да бъде четен и възприеман съвременния дизайн и въобще съвременното изкуство.

В тази глава ясно се конкретизират три пресичащи се области, които формират оптимален дисциплинарен модел при създаване и възприемане на съвременен, концептуален дизайн /Критичен дизайн/, а именно:

- дизайн практиката
- изследване на дизайна и
- изследване за дизайна.

В III-та глава се прави класификация на критичните дизайн практики. Тези практики постоянно се развиват, както растат и техните наименования, но всички те са обединени от дизайн обекта, който освен , че е визуално натоварен; изразява идея-социална, психологическа... но и провокативна.

В тази глава се разглеждат убедително варианти на практики на Критичния дизайн като: експериментален, дискурсивен, асоциативен, концептуален и спекулативен /като най-ново поле на критична дизайнерска практика/.

Четвърта глава представя нова форма на Критичната практика, определена и провокирана в обучителния процес в програмите по Дизайн на НБУ от проф. д-р Борис Сергинов, която се движи между две известни вече практики на Асоциативния и Концептуалния дизайн, но за сега временно е определена като „Деструктивна дизайн практика“, която е в тъждественост с деструктивното поведение на света въобще.

В тази глава се дават прекрасни примери от „Деструктивните практики“ на дизайнери от НБУ.

Тук е и мястото да изразя лично мнение по отношение на ежегодните студентски изложби от департамент „Дизайн“- „Светлина и време“ и „Часовници“ в галерия „Арт аля“, които представят символни обекти на деструкция на светлината и времето, за да се родят наново. Това са стотици обекти от последните 10 години реализирани по темите в галерийното пространство, като почти всички изложби съм проследила и смея да твърдя, че те са резултат от дългосрочно концептуално наслагване на многогодишно творческо проучване и експериментиране от страна на колегите.

Всички представени деструктивни проекти в четвърта глава са концептуално обосновани и са прекрасни визуални провокации на съвременно поведение.

Пета глава анализира Съвременното изкуство- дизайн, като се дават отговори от експерти като: Питър Осборн, Де Дюв, Юлия Кръстева, Данто, които в обобщен смисъл деструктивират границите на съвременното изкуство и така самите понятия започват да губят очертанията си.

Чрез устойчива фактология, Руслан Лозев, разгръща ролята на визуалния артист с примери и аргументи отново в посока- новата и решаваща роля на художника-дизайнер по пътя на съвременното и новаторско сътворяване.

Шеста глава представя използваните материали /изразни средства/ за арт, дизайн и архитектура- иновативни м-ли и дизайнерски подходи. В последната глава, напълно уместно се коментира радикалната промяна в използването на видовете материали и отношението на съвременните художници въобще към обезценяване на материалите в света на изчерпаните ресурси, което автоматично поставя формата в приоритетна позиция.

Като заключение в своя научен труд, Лозев прави много селективни изводи на базата на основния доказателствен материал и изброява научните постижения, като резултат от научното изследване.

Моята лична оценка към автора и научните приноси на дисертационния труд е следната: Познавам Руслан Лозев още от началните му години на образованието му в НБУ и вече като колега- преподавател и художник. Той е артист с деликатна чувствителност, но същевременно с радикално поведение към изкуството. Притежава човешка мекота и колективна адаптивност. Носител е на всички необходими качества като педагог.

По отношение на научните постижения, заявявам, че:

- Научният труд е екстрактен като информация, което го прави обемно съдържателен и с потенциал за нови локални посоки на проучване и разгръщане;
- Притежава високо ниво на научен изказ и доказателствена обосновка;
- Дисертационният труд е първия по рода си по отношение на тълкуване и определяне на нововъзникналите дизайн практики / под общо наименование- Критични дизайн практики/
- С въвеждането за обсъждане на термина „Деструктивен дизайн“, се очертава ново поле за бъдещи изследвания в областта на дизайна.
- Това изследване е принос не само за българския дизайн и НБУ, но и принос към науката за дизайн. Въвеждат се Критичните деструктивни дизайн практики на НБУ в международния дискурс, които допринасят не само за разширеното разбиране за дизайна, но и за престижа на департамент „Дизайн“ на НБУ.
- Тезата прави задълбочен опит за разбиране на произхода и изясняване на феномена „Съвременно изкуство“.
- В тезата се изследва съвременното изкуство като „пост-концептуално“, а концептуалното изкуство е условие за производство и приемане (легализирането) на съвременното изкуство.
- Тази теза е принос към интерпретацията на концептуалното изкуство от актуалната гледната точка на днешния ден и е разгледано като влияние върху съвременната художествена практика.
- Тезата въвежда рамка от специфични условия за производство и приемане на съвременното изкуство в цялото му разнообразие. Установява, че тези специфични условия позволяват практиката на концептуалните артисти и на съвременните артисти да се разшири в „полето на дизайна“. Да ползва дизайна като ресурс в своите концептуални практики.
- Тезата разглежда работата на артистите в общото широко поле между изкуството и дизайна, като успешна и за двете дисциплини, и оборва разпространеното клише, че само дизайнът разширява своите граници, работейки в полето на изкуството. Разглежда това общо споделено пространство като „разширено поле“ на живописиста.
- Изследва като инструменти за проектиране, дизайн на иновативни материали и системи.

И на финала изразявам своите адмирации по отношение качеството на научния труд и давам своята отлична оценка за дисертационния труд на тема : „Идеи, материали и процеси в съвременното изкуство и дизайн в България“ с автор: Руслан Георгиев Лозев.

29.12.20г.

С уважение:

Доц. д-р Моника Попова